

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування діяльності з організації та проведення азартних ігор та доходів від участі в азартних іграх»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування діяльності з організації та проведення азартних ігор та доходів від участі в азартних іграх» (далі – проект акта) розроблено з метою удосконалення адміністрування податків, що сплачуються організаторами азартних ігор, а також врегулювання питань оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді виграшів (призів).

Проект акта спрямований на забезпечення оптимального балансу між інтересами суспільства, учасників ринку та держави, стимулювання економіки та наповнення бюджету.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Гральний бізнес в Україні було легалізовано у 2020 році з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» (далі – Закон).

Підпунктом 8 пункту 8 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону визначено завдання Кабінету Міністрів України після введення в експлуатацію Державної системи онлайн-моніторингу розробити та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України в частині зміни ставок податку на дохід від діяльності з організації та проведення азартних ігор.

Заплановане на 2026 рік запровадження Державної системи онлайн-моніторингу, яка забезпечує реалізацію функцій державного контролю за діяльністю у сфері організації та проведення азартних ігор, у тому числі за обігом грошових коштів, прискорює необхідність внесення змін до положень Податкового кодексу України в частині удосконалення оподаткування діяльності з організації та проведення азартних ігор та оподаткування доходів гравців.

Крім того, Рахункова палата у Звіті про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Гральний бізнес: очікування та реальність» (далі – Звіт) зазначила про наявність проблем, пов'язаних з оподаткуванням та необхідність покращення адміністрування податків, зборів та інших платежів, сплачених суб'єктами грального бізнесу, забезпечуючи прозорість та повноту надходжень до бюджету.

Так, у Звіті зазначається, що, незважаючи на загальне зростання прибутковості грального бізнесу, понад 50 відсотків суб'єктів грального бізнесу декларують збитковий фінансовий результат, що свідчить про наявність ризику тіньових схем, податкової оптимізації та неналежний контроль за достовірністю фінансової звітності.

Так, за результатами досліджень компаній Kantar, Gradus і Factum, «чорний» сегмент ринку азартних ігор в Україні становить від 39 до 53 відсотків.

З іншої сторони, наслідком недосконалості положень Податкового кодексу України стала велика кількість оскаржень податкових повідомлень-рішень Державної податкової служби України на значні суми податкових зобов'язань, як з податку на дохід організаторів азартних ігор, податку на прибуток підприємств, так і податку на доходи фізичних осіб та військового збору.

Про це також зазначено у Звіті. Так, за даними розділу I «Персоніфіковані дані про суми нарахованого (виплаченого) на користь фізичних осіб доходу та нарахованих (перерахованих) до бюджету податку на доходи фізичних осіб та військового збору» додатків 4ДФ до Податкового розрахунку, суб'єктами грального бізнесу за 2021–2024 роки, нараховано 4 205,9 млн грн податку на доходи фізичних осіб та 523,2 млн грн військового збору. Водночас, на розгляді в судах протягом 2021–2024 років перебувало 85 справ щодо оскарження рішень контролюючих органів суб'єктами грального бізнесу на суму позовних вимог 77,6 млрд гривень. За результатами судового розгляду 26 справ на суму 1,8 млрд грн: 23 справи (1,7 млрд грн) на користь платника; 3 справи (19,8 млн грн) на користь органів Державної податкової служби України.

Зазначені судові справи стосувались питань визнання доходу організатора азартних ігор, зокрема, у разі організації та проведення декількох видів азартних ігор, що оподатковуються за різними ставками податку, а також доходів фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню. Зокрема, судами було визнано, що виплата виграшу та повернення коштів, внесених для участі в азартних іграх, є абсолютно різними за своєю правовою та економічною природою операціями. До оподаткованого доходу включаються лише виграші гравців, а повернення депозиту не є доходом. Разом із цим судова практика систематично підтверджує позицію платників податків - організаторів азартних ігор про те, що Державна податкова служба України неправомірно кваліфікує усі виплати гравцям як доходи, порушуючи принцип правової визначеності.

Також слід зазначити, що діюча на сьогодні система оподаткування організаторів азартних ігор передбачає паралельне застосування податку на дохід від діяльності з організації та проведення азартних ігор та податку на прибуток, що призводить до подвійного оподаткування доходів організаторів азартних ігор.

Отже, складність адміністрування та відсутність прозорих, однозначних правил створюють передумови для деструктивних процесів у галузі та стимулює подальшу тінізацію ринку. Суб'єктивізм у трактуванні норм податкового законодавства з боку як контролюючих органів, так і платників податків, змушує бізнес шукати шляхи виходу в «сіру» зону, що підриває інвестиційну привабливість сектору та призводить до втрат бюджету у розмірі близько 12,5 млрд грн.

Таким чином, зазначений стан справ підтверджує необхідність як удосконалення адміністрування податків, що сплачуються організаторами

азартних ігор, так і у врегулюванні питань оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді вигащів (призів).

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта пропонується внести зміни до Податкового кодексу України, зокрема:

- встановити єдину ставку податку на дохід, отриманий від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор у розмірі 18 відсотків;
- врегулювати проблему подвійного оподаткування доходів організаторів азартних ігор шляхом зменшення фінансового результату до оподаткування на суму нарахованого податку на дохід, отриманий від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор;
- врегулювати питання оподаткування доходів фізичних осіб від участі в азартних іграх. Так, проектом акта встановлюється, що під доходами від участі у азартних іграх розуміються будь-які кошти, що були виплачені організатором азартних ігор на банківський рахунок платника податку або видані платнику податків через касу організатора азартних ігор, та стосуються участі платника податків в азартних іграх (включаючи виплати вигащів (призів) грошима, обмін ігрових заміників гривні на гроші, повернення коштів, внесених гравцем для участі в азартних іграх, а також будь-які інші виплати, здійснені організатором азартних ігор на користь платника податку - гравця, що прямо або опосередковано стосуються участі такого платника податків в азартних іграх), а також вартість призів, наданих платнику податку організатором азартних ігор у негрошовій формі, у зв'язку з участю платника податку в азартних іграх. При цьому, визначається, що під витратами, пов'язаними з отриманням доходу від участі в азартних іграх, розуміються кошти, внесені платником податку для участі в азартній грі (зокрема, суми коштів, внесені для поповнення ігрового балансу або суми коштів, які були використані для обміну грошей на ігрові заміники гривні у касі організатора азартних ігор);
- удосконалити контроль за правильністю обчислення податкових платежів, що сплачуються організатором азартних ігор, зокрема, шляхом проведення документальної позапланової перевірки у разі виявлення розбіжності понад 5 відсотків між даними щодо доходу організатора азартних ігор, отриманого від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор за відповідний податковий (звітний) період, що містяться в податковій звітності з податку на прибуток підприємств, поданій організатором азартних ігор та даними, що містяться в Державній системі онлайн-моніторингу, а також у разі виявлення розбіжності між даними щодо суми доходів від участі в азартних іграх, що містяться в податковій звітності, поданій організатором азартних ігор, та даними, що містяться в Державній системі онлайн-моніторингу.

4. Правові аспекти

Правові підстави розроблення проекту акта та інші нормативно-правові акти, що діють у відповідній сфері суспільних відносин:

Податковий кодекс України;
Закон України «Про банки і банківську діяльність»;
Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор»;
постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 «Питання Міністерства цифрової трансформації».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта дозволить покращити адміністрування податків, зборів та інших платежів, що сплачуються організаторами азартних ігор та забезпечити прозорість та повноту надходжень до бюджету.

Крім того, перехід до моделі оподаткування, що передбачає врахування документально підтверджених витрат гравця, дозволить збільшити бюджетні надходження за рахунок виведення операцій із правової невизначеності, оскільки на сьогодні, за відсутності чітких норм у Податковому кодексі України, ринок застосовує наявну судову практику, яка дозволяє при визначенні бази оподаткування податком на доходи фізичних осіб виключати витратну частину (суму ставок) за весь період участі гравця в азартних іграх без жодних часових обмежень.

Таким чином, внесення запропонованих змін до Податкового кодексу дозволить вирішити проблеми, пов'язані із адмініструванням податків, що сплачуються організаторами азартних ігор, а також врегулювати питання оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді вигравів (призів).

Реалізація проекту акта не потребує додаткових видатків із державного бюджету.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта потребує проведення публічних консультацій відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, та не потребує надсилання на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть вплинути під час реалізації проекту акта.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту акта забезпечить удосконалення оподаткування діяльності з організації та проведення азартних ігор та оподаткування доходів гравців, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату та підвищенню рівня України в світових рейтингах щодо ведення бізнесу.

Реалізація акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Реалізація акта матиме вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Значний	Реалізація проекту акта сприятиме позитивному впливу податкових надходжень на доходи бюджету, покращенню інвестиційного клімату та підвищенню рівня України в світових рейтингах щодо ведення бізнесу.
Суб'єкти господарювання	Значний	Прийняття проекту акта забезпечить встановлення прозорих правил оподаткування діяльності організаторів азартних ігор, підвищить передбачуваність та правову визначеність умов ведення бізнесу у відповідній сфері.
Громадяни	Значний	Проект акта передбачає удосконалення оподаткування доходів гравців від участі в азартних іграх, що сприятиме встановленню справедливих умов оподаткування доходів фізичних осіб.

Заступник Міністра цифрової трансформації України з питань європейської інтеграції

Олександр БОРНЯКОВ

_____ 2026 р.